O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

"Tasdiqlayman"
Jizzax davlat pedagogika universiteti
rektori prof. Sh.S.Sharipov
____
2022 yil "___" ________

O'ZBEKISTONNING O'RTA ASRLAR TARIXI
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60111100-Tarix

Jizzax – 2022

Fan/Modul kodi 351O'zO'ATM10	O'quv yili 2022-2023	Semestr III-IV	Kreditlar 4/6
Fan/Modul kodi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4/6
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
O'zbekistonning o'rta asrlar tarixi	150	150	300

1

	Hammasi	Jami auditoriya	Ma'ruza	Amaliy	Laboratoriya	Seminar	Mustaqil ish
3-semestr	120	60	28			32	60
4-semestr	180	90	42			48	90
Jami	300	150	70			80	150

I.Fanning mazmuni - Ushbu dastur 60111100-Tarix yo'nalishi bakalavrlari uchun mo'ljallangan bo'lib, O'zbekistonning ilk o'rta asrlar davri tarixidan rivojlangan davrigacha yoritilgan. Unda O'zbekiston tarixining davrlashtirish masalalari, moddiy, yozma manbalar va arxiv hujjatlaridagi ma'lumotlarga asoslangan holda ta'limni tashkil qilish ilgari surilgan. Shuningdek, jamiyat va insoniyat rivoji, tarixiy taraqqiyot bosqichlarini tahlil etishga, o'zbek xalqining etnik shakllanishi jarayonlari, davlatchilik tarixi va uning rivojlanishi hamda taraqqiyot bosqichlari, O'zbekistonning tarixiy taraqqiyoti bosqichlarining xususiyatlarini yoritib beruvchi masalalarni qamrab olgan.

Fanni o'qitishdan maqsad - Respublikamizdagi akademik litseylar va kasb-hunar kollejlarida, shuningdek umumiy o'rta ta'lim tizimida faoliyat ko'rsatuvchi bo'lajak tarixchi mutaxassislarga Vatanimiz, xalqimiz tarixiga oid bo'lgan zamon talabi darajasidagi chuqur bilimlarni berishga qaratilgan.

Fanning vazifasi - talabalarga Vatanimiz tarixining ilk o'rta asrlar davridan rivojlangan davrigacha bo'lgan tarixiy jarayonlarni rivojlanish bosqichlarini davriy ketma-ketlikda o'rgatish, shu bilan birga tarixiy voqealarni o'rganish, ularni ahamiyatini tahlil qilishda birlamchi, asl manbalar bilan ishlash ko'nikmasini shakllantirishdan iborat.

Ushbu maqsadlarga erishish uchun quyidagi vazifalar amalga oshiriladi:

- nazariy bilim berish va ilmiy manbalar bilan ta'minlash;
- fan mavzulari bo'yicha tarqatma materiallarni taqdim qilish;
- grafik organayzerlardan foydalanib ta'lim samarasini oshirish;
- interfaol usullar yordamida amaliy ko'nikmalarni shakllantirish;
- o'qituvchi rahbarligidagi talabaning mustaqil ishini va o'qituvchining qo'shimcha maslahat darslarini tashkil qilish;
- mustaqil ta'limni o'quv-uslubiy jihatdan ta'minlash;
- talabaning mustaqil bilim olishini rag'batlantirish;
- masofaviy, elektron va mobil ta'limni keng targ'ib qilish;
- talabaning o'zlashtirishini muntazam nazorat qilish va baholab borish.

2

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)
II.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
Ma'ruza mashg'uloti mavzulari va rejasi

1-Mavzu. O'rta Osiyoda Xioniylar davlati (2 soat)
O'rta Osiyoda xioniylar davlatining tashkil topishi va rivojlanish bosqichlari. Davlat boshqaruv tizimi. Harbiy yurishlari. Yerga egalik munosabatlarining shakllanishi. Xioniylar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Elchilik munosabatlari. Davlatning inqirozga yuz tutishi.

2-Mavzu. Kidariylar davlati (2 soat)
O'rta Osiyoda kidariylar davlatining tashkil topishi va rivojlanish bosqichlari. Davlat boshqaruv tizimi. Harbiy yurishlari. Kidariylar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Elchilik munosabatlari. Davlatning inqirozga yuz tutishi.

3-Mavzu. Eftalitlar davlati (2 soat)
O'rta Osiyoda Eftalitlar davlatining tashkil topishi va rivojlanish bosqichlari. Davlat boshqaruv tizimi. Harbiy yurishlari. Eftalitlar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Eftaliylarning kelib chiqishi haqidagi ilmiy farazlar va manbalar. Eftaliylarning siyosiy tarixi. Eftaliylar davri shaharsozligi va boshqaruv usullari. Eftaliylar davrida ijtimoiy va iqtisodiy hayot. Pul muomalasi.

4-Mavzu. Ilk o'rta asrlarda Xorazm davlati (2 soat)
Xorazmda Afrig'iylar hukmronligi. Xorazm davlatining ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayoti. Milodiy IV asr boshida Xorazmda hukmronlik qilgan xorazmshoh. Afrig'iylar sulolasi asoschisi. Qadimgi Xorazmdagi ko'plab qal'alarning bunyod etilishi. Xorazm davlat markazi Kat shahri. Al-Fir qal'asi – Xorazm shohlari saroyi. Xorazm tangalari. Mamlakatning ichki va tashqi savdo munosabatlari.

5-6-Mavzu: O'rta Osiyo xalqlari Turk xoqonligi tarkibida (VI-VIII asr boshlari) (4 soat)
Turk xoqonligining tashkil topishi va O'rta Osiyoga yurishlari. Turk xoqonligining mamlakatni boshqarishdagi usuli va siyosiy-ma'muriy islohotlar Turk xoqonligiga qarshi qo'zg'olonlar va uning bostirilishi. Ijtimoiy-iqtisodiy hayotdagi o'zgarishlar. Turk xoqonligining inqirozga yuz tutishi

7-Mavzu: Arablar tomonidan O'rta Osiyo hududlarining bosib olinishi (2 soat)
Muhammad (S.A.V.) payg'ambar faoliyati va islom dinining paydo bo'lishi. Arab xalifaligining tashkil topish. Arablarning qo'shni hududlarga yurishlari. O'rta Osiyoning arablar tomonidan istilo qilinishining ikki davri

8-Mavzu: O'rta Osiyo arablar hukmronligi davrida (2 soat)
O'rta Osiyoda arab xalifaligi boshqaruvining o'rnatilishi. Islomlashtirish siyosati va uning oqibatlari. Soliq siyosati. Arab xalifaligidagi sulolaviy almashinuvlarning Movaraunnahri ijtimoiy-siyosiy hayotiga ta'siri

9-10-Mavzu: O'rta Osiyo arablar hukmronligiga qarshi qo'zg'olonlar (4 soat)
Arab xalifaligi davrida Movaraunnahr aholisining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Abu Muslim qo'zg'oloni. Muqanna va Rofe ibn Lays qo'zg'olonlari. Arab xalifaligiga qarshi qo'zg'olonlar va ularning yengilishi sabablari

11-Mavzu: Tohiriylar davlati (2 soat)

Abbosiylar xalifaligi parchalanishi munosabati bilan Xurosonda tashkil topgan davlat (821—873). Tohir ibn Husayn Xuroson va Movarounnahrning noibi. Tohir ibn Husaynning o'g'li Abul Abbos Abdulloh noibligi (828—844). Abul Abbos Abdulloh davrida poytaxtning ko'chirilishi Tohiriylar davrida Movarounnahr mahalliy noiblari. Mamlakatda dehqonchilik rivoji. Vohalarning suv ta'minotini yaxshilash uchun yangi kanallar qazilishi. Tohiriylar davlat boshqaruvi, Soliq tartiblari. Mulkdor dehqonlarning qo'zg'olonlari. Xurosonda g'oziylar harakati

12-Mavzu: Safforiylar davlati (2 soat)

Eronda safforiylar sulolasi (861—900). Seyistonlik dehqon Ya'qub ibn Lays as-Saffor.O'rta Osiyo va Eron chegarasida xalq harakatlari. Seyistondagi «g'oziylar» («e'tiqod uchun kurashuvchilar»). Safforiylar harbiy yurishlari. Davlatning ijtimoiy-iqtisodiy hayoti. Davlatning inqirozi.

13-14-Mavzu: Ilk o'rta asrlarda madaniy hayotidagi o'zgarishlar (4 soat)

Xioniylar, Kidariylar, Eftalitlar davlatining madaniy hayoti. Turk xoqonligi madaniy hayotdagi o'zgarishlar. Arab xalifaligi davrida madaniy hayot. Ilk o'rta asrlar O'rta Osiyoda me'morchilik va san'at. Musiqa va raqqoslik.

II YARIM YILLIKDA

1-Ma'ruza:Qarluqlar davlati (2 soat)

Mavzuning manbashunosligi va tarixshunosligi. Qarluqlar davlatining vujudga kelishi. Qorluq — o'zbek xalqi tarkibiga kirgan etnik uyushma. Qarluqlar hududlari. Harbiy yurishlar. Davlat poytaxti. Qarluqlarning islom dinini qabul qilishi. K.Shoniyozov – Qarluqlar tarixi bo'yicha tadqiqotchisi. Qarluqlarning boshqa xalqlar bilan aralashuvi. Qarluqlarning turmush tarzi va savdo-sotiq ishlari.

2-Ma'ruzu:O'g'uzlar davlati (2 soat)

Mavzuning manbashunosligi va tarixshunosligi. O'g'uzlar davlatining vujudga kelishi. O'g'uzlar davlati hududlari. Harbiy yurishlar. Davlat poytaxti. O'g'uzlarning islom dinini qabul qilishi. O'g'uzlarning boshqa xalqlar bilan aralashuvi. O'g'uzlarning turmush tarzi va savdo-sotiq ishlari. O'g'uzlar X asr birinchi choragi davrida. O'g'uzlar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti.

3-4-Ma'ruza: Somoniylar davlati (4 soat)

Movarounnahrda markazlashgan davlatning vujudga kelishi, Ismoil Somoniy – yirik davlat arbobi. Somoniylar davlatining zaiflashuvi so'ngi somoniy hukmdorlar, Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi va mudoofa ishlari. Somoniylar davlatida o'zaro urushlar va mamlakatning inqirozga uchrashi. Mudoofa ishlari va turk harbiylarining faoliyati, Somoniylar davlatida yer egaligi va soliq tizimi. Somoniylar davlatida hunarmandchilik va savdo

5-6 Ma'ruzu: Qoraxoniylar davlati (4 soat)

Qarluq, chigil, arg'u va yag'mo qabilalari. Yettisuv va Qoshg'arda Qoraxoniylar davlatining tashkil topishidagi tarixiy shart-sharoitlar. Qoraxoniylarning Movarounnahrga hujumi. Qoraxoniylar hukmronligi davrida Movarounnahrdagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot. Qishloq xo'jaligi. Qoraxitoylar hujumi

7-Ma'ruzu: G'aznaviylar davlati (2 soat)

Somoniylar markazlashgan davlat tizimining yemirilishi va G'aznada mustaqil hokimlik o'rnatilishi, Sabuqtakin faoliyati, va Mahmud G'aznaviy tomonidan g'aznaviylar davlatining shakllantirilishi, G'aznaviylar davlatining inqirozi, G'aznaviylar davlatida ilm-fan va madaniyat

8-Ma'ruza: Saljuqiylar davlati (2 soat)

Saljuqiylar davlatining tarixshunosligi, Saljuqiylar davlatining vujudga kelishi.To'g'rulbek va Alparslon hukmronligi, Saljuqiylar davlati Malikshoh hukmronligi davrida, Sulton Sanjar hukmronligi davrida Saljuqiylar davlati

9-Ma'ruza: Xorazmshoxlar davlati (2 soat)

«Xorazmshox» unvonining tiklanishi va Xorazm mustaqilligi uchun kurash, Mamlakatda iqtisodiy yuksalish, shaharlarning gullab-yashnashi, XIII asr boshlarida Xorazmshoxlar davlatining siyosiy ahvoli va ichki ziddiyatlarning keskinlashuvi, XIII asr boshlarida Xorazmshoxlar davlatining harbiy yurishlari, siyosiy ahvoli va ichki ziddiyatlarning keskinlashuvi, Muhammad Xorazmshox va Chingizxon, ularning diplomatik munosabatlari

10-11-Ma'ruza: IX-XII asrlarda Movarounnahrda fan va madaniyat. So'fiylik ta'limoti (4 soat)

Movarounnahr va Xorazmda ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlarning aholi madaniy hayotiga ta'siri, O'rta Osiyoda «Uyg'onish davri» va bu davrda yashab ijod qilgan qomusiy allomalar, Me'morchilik va san'at rivojining yangi bosqichi, Islom madaniyati va hadisshunos buyuk allomalar, So'fiylik ta'limotining keng tarqalishi va yetuk namoyondalari

12-Ma'ruza: O'zbek xalqining shakllanish jarayoni (2 soat)

O'rta Osiyo xalqlarining kelib chiqishi va o'zbek etnosining ko'p qatlamlilik masalasi, Mahalliy tub joyli aholi va uning tili masalasi, O'zbek etnogenezining boshlanishi va yakuniy nuqtasi

13-14 Ma'ruza: Mo'g'ullarning O'rta Osiyoga bostirib kirishi va ularga qarshi ozodlik harakatlari (4 soat)

Chingizxon boshchiligidagi Mo'g'ul davlatining tashkil topishi, "Yasoq" qonunlar majmui va undagi asosiy qoidalarining mazmuni, Chingizxonning istilochilik yurishlari, Buxoro, Samarqand, Kesh vohasi va Urganchning egallanishi, Mo'g'ullarga qarshi Jaloliddin Manguberdi kurashlari , Mo'g'ullariga qarshi ozodlik kurashlari.

15-Ma`ruza: O'rta.Osiyoda Chig'atoy ulusining tashkil topishi va ijtimoiy-iqtisodiy hayoti (2 soat)

Mo'g'ullarning boshqaruv tartibi, soliqlar va ijtimoiy hayot, O'rta Osiyoda Chig'atoy ulusining tashkil topishi, Mo'g'ul shahzodalari o'rtasidagi kurash va uning oqibatlari, Chig'atoy ulusining qayta tiklanishi va ijtimoiy-iqtisodiy hayot

16-17 Ma'ruza: Amir Temur davlatining tashkil topishi. Ichki va tashqi siyosat (4 soat)

Chig'otoy ulusining bo'linib ketishi va XIV asrning 60-yillarida Movarounnahrda siyosiy-iqtisodiy vaziyat, Amir Temurning siyosat maydoniga kirib kelishi, Amir Temurning Movarounnahrda markazlashgan davlatga asos solishi, Amir Temurning Xorazm, Mo'g'iliston va Eron hududlariga yurishglariga harbiy yurishlari, Amir Temurning Oltin O'rda, Kichik Osiyo, Misr va Hindga yurishlari, Amir Temur davlatining boshqaruv tuzumi va ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar. Amir Temur davlatining jahon siyosiy doiralariga ta'siri va diplomatik aloqalari

18-19- Ma'ruza: Temuriylar davrida Movarounnahr va Xuroson (4 soat)

Amir Temur saltanatining parchalanishi va temuriylar davlatlarning tashkil topishi. Shoxrux mirzo davrida temuriylar davlati. Mirzo Ulug'bek – Movarounnahr hukmdori. Sulton Abusaid va Husayn Bayqaro davrida temuriylar davlati. Mirzo Ulug'bek. Abdullatif. Ibrohim Sulton davrida Movarounnahr. Movaraunnahrdagi so'ngi temuriylar davri (Axmad mirzo. Umarshayx. Maxmud mirzo. Mirzo Bobur. Sulton Boysunqur. Sulton Ali). XV asrning I yarmida Movarounnahr va Xurosondagi ijtimoiy-siyosiy ahvol

20-21 Ma'ruza: Fan va madaniyat XIV-XV asr (4 soat)

XIV-XV asr Movarounnahr va Xurosonda ilm-fan va madaniyat va unda yetishib chiqqan buyuk allomalari. Xusayn Bayqaro davrida Xirotda madaniy hayotning gullab yashnashi. Ulug'bek akademiyasi va uning jaxon ilm faniga qo'shgan hissasi. XV asr Movarounnahr va Xurosonda me'morchilik va san'at. Musiqa. tasviriy san'at hattotlik va kitobat san'ati

3. **III. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar**

Seminar mashg'ulotlarida talabalar O'zbekistonning eng qadimgi davr tarixi fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim oladilar. Natijada, ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

I yarim yillik uchun seminar mashg'uloti mavzulari va rejasi

1-Mavzu. O'rta Osiyoda yer egalik munosabatlarining qaror topishi (2 soat)

Yerga egalik munosabatlarining shakllanishi

Ijtimoiy tabaqalardagi o'zgarishlar

2-Mavzu. O'rta Osiyoda Xioniylar davlati (2 soat)

Reja:

O'rta Osiyoda Xioniylar davlatining tashkil topishi

Xioniylar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti

3-Mavzu. Kidariylar davlati (2 soat)

Reja:

Kidariylar hukmronligi va uning hududlari

Ijtimoiy-iqtisodiy hayot

4-5-Mavzu. Eftalitlar davlati (4 soat)

Reja:

Eftalitlar davlatining tashkil topishi

Eftalitlar davlat boshqaruvi va uning hududlari

Aholisining etnik tarkibi

Eftalitlar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti

6-Mavzu. Ilk o'rta asrlarda Xorazm davlati (2 soat)

Reja:

Xorazmda Afrig'iylar hukmronligi

Xorazm davlatining ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayoti

7-8-Mavzu: O'rta Osiyo xalqlari Turk xoqonligi tarkibida (VI-VIII asr boshlari) (4 soat)

Reja:

Turk xoqonligining tashkil topishi va O'rta Osiyoga yurishlari

Turk xoqonligining mamlakatni boshqarishdagi usuli va siyosiy-ma'muriy islohotlar Turk xoqonligiga qarshi qo'zg'olonlar va uning bostirilishi

Ijtimoiy-iqtisodiy hayotdagi o'zgarishlar,

Turk xoqonligining inqirozga yuz tutishi

9-Mavzu: Arablar tomonidan O'rta Osiyo hududlarining bosib olinishi (2 soat)

Reja:

Muxammad payg'ambar faoliyati va islom dinining paydo bo'lishi

Arab xalifaligining tashkil topish

Arablarning qo'shni hududlarga yurishlari

O'rta Osiyoning arablar tomonidan istilo qilinishining ikki davri

10-Mavzu: O'rta Osiyo arablar hukmronligi davrida (2 soat)

Reja:

O'rta Osiyoda arab xalifaligi boshqaruvining o'rnatilishi

Islomlashtirish siyosati va uning oqibatlari

Soliq siyosati

Arab xalifaligidagi sulolaviy almashinuvlarning Movaraunnahri ijtimoiy-siyosiy hayotiga ta'siri

11-12-Mavzu: O'rta Osiyo arablar hukmronligiga qarshi qo'zg'olonlar (4 soat)

Reja:

Arab xalifaligi davrida Movaraunnahr aholisining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti.

Abu Muslim qo'zg'oloni

Muqanna va Rofe ibn Lays qo'zg'olonlari

Arab xalifaligiga qarshi qo'zg'olonlar va ularning yengilishi sabablari

13-Mavzu: Tohiriylar davlati (2 soat)

Reja:

Tohiriylar davlatining paydo bo'lishi

Davlat boshqaruvi

Xalq axvolining og'irlashuvi

14-Mavzu: Safforiylar davlati (2 soat)

Reja:

Safforiylar davlatining tashkil topishi

Safforiylar davlat boshqaruvi

15-16-Mavzu: Ilk o'rta asrlarda madaniy hayotdagi o'zgarishlar (4 soat)

Reja:

Xioniylar, Kidariylar, Eftalitlar davlatining madaniy hayoti

Turk xoqonligi madaniy hayotdagi o'zgarishlar

Arab xalifaligi davrida madaniy hayot

Ilk o'rta asrlar O'rta Osiyoda me'morchilik va san'at

II yarim yillik uchun seminar mashg'uloti mavzulari va rejasi

1-Mavzu:Qarluqlar davlati (2 soat)

Reja:

1.Qarluqlar davlati tarixshunosligi
2.Qarluqlar davlatining vujudga kelishi
3.Qarluqlarning turmush tarzi va savdo-sotiq ishlari

2- Mavzu :O'g'uzlar davlati (2 soat)

Reja:

1.O'g'uzlar davri tarixshunosligi
2.Og'uzlar davlatining vujudga kelishi
3.O'g'uzlar X asr 1-choragi davrida
4.O'g'uzlar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti

3-4- Mavzu : Somoniylar davlati (4 soat)

Reja:

1.Movarounnahrda markazlashgan davlatning vujudga kelishi. Ismoil Somoniy – yirik davlat arbobi.
2.Somoniylar davlatining zaiflashuvi va inqirozi
3.Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi va mudoofa ishlari

5-6-Mavzu :Qoraxoniylar davlati (4 soat)

Reja:

1.Yettisuv va Qoshg'arda Qoraxoniylar davlatining tashkil topishidagi tarixiy shart-sharoitlar va Movarounnahrga hujumi
2.Qoraxoniylar hukmronligi davrida Movarounnahrdagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot
3.Qishloq xo'jaligidagi ahvol
4.Qoraxitoylar hujumi

7-8- Mavzu : G'aznaviylar davlati (4 soat)

Reja:

1.Markazlashgan davlat tizimining yemirilishi va G'aznada mustaqil hokimlik o'rnatish uchun harakat
2.Mahmud G'aznaviy – G'aznaviylar davlatining asoschisi
3.G'aznaviylar davlatining inqirozi
4.G'aznaviylar davlatida ilm-fan va madaniyat

9-10- Mavzu : Saljuqiylar davlati (4 soat)

Reja:

1.Saljuqiylar davlatining tarixshunosligi
2.Saljuqiylar davlatining vujudga kelishi
3.Saljuqiylar davlati Malikshoh hukmronligi davrida
4.Sulton Sanjar hukmronligi davrida Saljuqiylar davlati

11-12- Mavzu : Xorazmshoxlar davlati (4 soat)

Reja:

1.«Xorazmshox» unvonining tiklanishi va Xorazm mustaqilligi uchun kurash
2.Mamlakatda iqtisodiy yuksalish, shaharlarning gullab-yashnashi
3.XIII asr boshlarida Xorazmshoxlar davlatining siyosiy ahvoli va ichki ziddiyatlarning keskinlashuvi
4.Muhammad Xorazmshox va Chingizxon, ularning diplomatik munosabatlari

13-14- Mavzu : IX-XII asrlarda Movarounnahrda fan va madaniyat. So'fiylik ta'limoti (4 soat)

Reja:

1.Movarounnahr va Xorazmda ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlarning aholi madaniy hayotiga ta'siri
2.O'rta Osiyoda «Uyg'onish davri» va bu davrda yashab ijod qilgan qomusiy allomalar
3.Me'morchilik va san'at rivojining yangi bosqichi
4.Islom madaniyati va hadisshunos buyuk allomalar
5.So'fiylik ta'limotining keng tarqalishi va yetuk namoyondalari

15-16-Mavzu : O'zbek xalqining shakllanish jarayoni (4 soat)

Reja:

1.O'rta Osiyo xalqlarining kelib chiqishi va o'zbek etnosining ko'p qatlamlilik masalasi
2.O'zbek xalqining so'ngi bronza va antic davrdagi shakllanish jarayoni
3.Ilk o'rta asrlardagi etnogenetik jarayonlar
4.O'zbek xaklqining uzil kesil shakllanish masalasi
5. Mahalliy tub joyli aholi va uning tili masalasi
6. O'zbek xalqinnig shakllanish bosqichlari

17-18 Mavzu : Mo'g'ullarning O'rta Osiyoga bostirib kirishi va ularga qarshi ozodlik harakatlari (4 soat)

Reja

1.Chingizxon qo'l ostida markazlashgan Mo'g'ul davlatining tashkil topishi
2."Yasoq" qonunlar majmui va undagi asosiy qoidalarining mazmuni
3.Chingizxonning istilochilik yurishlari
4.Mo'g'ullariga qarshi ozodlik kurashlari. Jaloliddin Manguberdi – yurt himoyachisi
5.O'rta Osiyoda Chig'atoy ulusining tashkil topishi va ijtimoiy-iqtisodiy hayot

19-20- Mavzu : Amir Temur davlatining tashkil topishi. Ichki va tashqi siyosat (4 soat)

Reja:

1.XIV asrning 60-yillarida Movarounnahrda siyosiy-iqtisodiy vaziyatning og'irlashuvi va Amir Temurning siyosat maydoniga kirib kelishi
2.Amir Temur – Movarounnahrning yagona hukmdori
3.Amir Temurning harbiy yurishlari
4.Amir Temur davlatining boshqaruv tuzumi va ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar
5.Amir Temur davlatining jahon siyosiy doiralariga ta'siri va diplomatik aloqalari

21-22 Mavzu : Temuriylar davrida Movarounnahrda siyosiy-ijtimoiy hayot. (4 soat)

Reja:

1.Amir Temur saltanatining parchalanishi va mustaqil davlatlarning tashkil topishi
2.Mirzo Ulug'bek – Movarounnahr hukmdori
3.XV asrning II yarmida Movarounnahr va Xurosondagi ijtimoiy-siyosiy ahvol

23- Mavzu : Fan va madaniyat XIV-XV asr. (2 soat)

Reja:

1.XV asr Movarounnahr va Xurosonda ilm-fan va madaniyat va unda yetishib chiqqan buyuk allomalar
2.XV asr Movarounnahr va Xurosonda me'morchilik va san'at

	24- Mavzu : XIV-XV asrlarda fan va madaniyat taraqqiyoti – Temuriylar renessansi . (2 soat) **Reja:** 1.XV asr Movarounnahr va Xurosonda ilm-fan va madaniyat va unda yetishib chiqqan buyuk allomalar 2.XV asr Movarounnahr va Xurosonda me`morchilik va san`at
4.	**IV.Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.** **IV.1. Mustaqil ta'limni o'zlashtirish tartibi.** Ushbu mustaqil ish shakllariga o'qituvchi tomonidan hech qanday ko'rsatma berilmaydi va baholanmaydi, balki talabaning o'zi qiziqishlaridan kelib chiqib ularni amalga oshiradi. Mustaqil ta'lim seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilgan, fan bo'yicha talabaning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzularni esse, maqola, manba va adabiyotlarni solishtirish, taqdimot va referatlar asosida bajarish talab etiladi. **IV.2. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:** 1. Eftaliylar davlati (4 soat) 2. Yerga egalik munosabatlarining shakllanishi (2 soat) 3. O'rta Osiyo Turk xoqonligi tarkibida (4 soat) 4. Arab xalifaligining tashkil topishi va Movaraunnahrning istilo qilinishi (2 soat) 5. Arablarning Movaraunnahrda mustamlakachilik siyosati (2 soat) 6. Arablarning mustamlakachilik siyosatiga qarshi xalq qo'zg'olonlari (4 soat) 7. O'rta Osiyoning Arab xalifaligi tomonidan istilo qilinishining birinchi bosqichi (674-705 yillar) (2 soat) 8. G'urak boshchiligidagi qo'zg'alonning boshlanishi (2 soat) 9. Divashtich qo'zg'aloni va uning mag'lubiyati (2 soat) 10. Ummaviylarga qarshi Movaraunnaxr xalqlari noroziligining kuchayishi (4 soat) 11. Abu Muslim qo'zg'olonining boshlanishi va Abbosiylarning davlat tepasiga kelishi, qo'zgalon natijalari (4 soat) 12. Muqanna harakatining boshlanishi (4 soat) 13. Arab xalifaligining Movaraunnahrdagi mustamlakachilik siyosati (4 soat) 14. Muxammad ibn Abdullox (s.a.v.) ning faoliyatlari (4 soat) 15. Xalifalik boshqaruvi va Quroni Karimning jamlanishi (2 soat) 16. Movaraunnahr islom madaniyati markazlaridan biri (4 soat) 17. Markaziy Osiyoda so'fiylik tariqatlari (4 soat) 18. Abruy qo'zg'oloni (2 soat) 19. Grumbat – Xioniylar yo'lboshchisi (2 soat) 20. O'rta Osiyoda mustaqil hokimliklar (2 soat) **II yarim yillikda mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:** 1.Qarluqlar davlati tarixshunosligi (2 soat) 2.Qarluqlar davlatining vujudga kelishi (2 soat) 3.Qarluqlarning turmush tarzi va savdo-sotiq ishlari (2 soat) 4.Movarounnahrda markazlashgan davlatning vujudga kelishi. Ismoil Somoniy – yirik davlat arbobi (2 soat) 5.Somoniylar davlatining zaiflashuvi va inqirozi (2 soat) 6.Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi va mudofa ishlari (2 soat) 7.Yettisuv va Qoshg'arda Qoraxoniylar davlatining tashkil topishidagi tarixiy shart-sharoitlar va Movarounnahrga hujumi (2 soat) 8.Qoraxoniylar hukmronligi davrida Movarounnahrdagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot 9.Qishloq xo'jaligidagi ahvol (2 soat)

	10.Qoraxitoylar hujumi (2 soat) 11.O'g'uzlar davri tarixshunosligi (2 soat) 12.Og'uzlar davlatining vujudga kelishi (2 soat) 13.O'g'uzlar X asr I-choragi davrida (2 soat) 14.O'g'uzlar davlatining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti (2 soat) 15.Xurosonda IX-asr boshlaridagi siyosiy vaziyat (2 soat) 16.Tohiriylar davlatining vujudga kelishi (2 soat) 17.Talxa va Abul Abbos ibn Abdulloh hukmronligi davri (2 soat) 18.Tohiriylar davlatining barham topishi (2 soat) 19.Markazlashgan davlat tizimining yemirilishi va G'aznada mustaqil hokimlik o'rnatish uchun harakat (2 soat) 20.Mahmud G'aznaviy – G'aznaviylar davlatining asoschisi (2 soat) 21.G'aznaviylar davlatida ilm-fan va madaniyati (2 soat) 22.Saljuqiylar davlatining vujudga kelishi (2 soat) 23.Saljuqiylar davlati Malikshoh hukmronligi davrida (2 soat) 24.Sulton Sanjar hukmronligi davrida Saljuqiylar davlati (2 soat) 25.«Xorazmshox» unvonining tiklanishi va Xorazm mustaqilligi uchun kurash (2 soat) 26.Mamlakatda iqtisodiy yuksalish, shaharlarning gullab-yashnashi (2 soat) 27.XIII asr boshlarida Xorazmshoxlar davlatining siyosiy ahvoli va ichki ziddiyatlarning keskinlashuvi (2 soat) 28.Muhammad Xorazmshox va Chingizxon, ularning diplomatik munosabatlari (2 soat) 29.Movarounnahr va Xorazmda ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlarning aholi madaniy hayotiga ta'siri (2 soat) 30.O'rta Osiyoda «Uyg'onish davri» va bu davrda yashab ijod qilgan qomusiy allomalar. Me'morchilik va san'at rivojining yangi bosqichi (2 soat) 31.Islom madaniyati va hadisshunos buyuk allomalar (2 soat) 32.So'fiylik ta'limotining keng tarqalishi va yetuk namoyondalari (2 soat) 33.Chingizxon qo'l ostida markazlashgan Mo'g'ul davlatining tashkil topishi (2 soat) 34."Yasoq" qonunlar majmui va undagi asosiy qoidalarining mazmuni (2 soat) 35.Chingizxonning istilochilik yurishlari (2 soat) 36.Mo'g'ullarga qarshi ozodlik kurashlari. Jaloliddin Manguberdi – yurt himoyachisi (2 s) 37.O'rta Osiyoda Chig'atoy ulusining tashkil topishi va ijtimoiy-iqtisodiy hayoti (2 soat) 38.XIV asrning 60-yillarida Movarounnahrda siyosiy-iqtisodiy vaziyatning og'irlashuvi va Amir Temurning siyosat maydoniga kirib kelishi (2 soat) 39.Amir Temur– Movarounnahrning yagona hukmdori (2 soat) 40.Amir Temurning harbiy yurishlari (2 soat) 41.Amir Temur davlatining boshqaruv tuzumi va ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar (2 soat) 42.Amir Temur davlatining jahon siyosiy doiralariga ta'siri va diplomatik aloqalari (2 s) 43.Amir Temur saltanatining parchalanishi va mustaqil davlatlarning tashkil topishi (2 s) 44.Mirzo Ulug'bek – Movarounnahr hukmdori (2 soat) 45.Hirot miniatura maktabi (2 soat)
5.	**V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalar.** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - O'zbekistonning o'rta asrlar davrida yuz bergan tarixiy voqea va jarayonlar, tarixiy rivojlanish omillari haqida tasavvur va bilimga ega bo'lish; - O'zbekiston tarixining siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy taraqqiyoti, tarixiy tushunchalar, tarixiy jarayonlarning xususiyatlarini bilish va ulardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish; - Talaba tarixiy voqea va hodisalarni, rivojlanish jarayonlarini manba va boshqa

adabiyotlar yordamida tahlil qilish usullarini qo'llash, tarixiy rivojlanish muammolari bo'yicha yechimlar qabul qilish malakasiga ega bo'lishi kerak.

6. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.**

- Ma'ruzalar;
- Interfaol keys-stadiylar;
- Seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- Guruhlarda ishlash;
- Taqdimotlar tayyorlash

7. **VII. Kreditlarni olish uchun talablar.**

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy nazorat, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

Joriy nazorat. Joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (juftlik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi.

Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik tizimda 30 ball bilan baholanadi.

Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlari o'quv soatidan kelib chiqqan holda 1 marta o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'i kiradi.

Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.

Yakuniy nazorat

Yakuniy nazorat test shaklida o'tkaziladi. Talabaning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.

8. **VIII. Asosiy adabiyotlar**

1. Asqarov A. O'zbek xalqining kelib chiqish tarixi. Toshk., "O'zbekiston", 2019.
2. Murtozayeva R.X. va boshq., O'zbekiston tarixi, Toshkent, Donishmand ziyosi, 2020
3. Eshov B. va b. O'zbekiston tarixi. 1-kitob. T., "Vnehinvestprom", 2019.
4. Eshov B. va b. O'zbekiston tarixi. 2-kitob. T., "Vnehinvestprom", 2019.
5. O'zbekiston tarixi. Darslik. 1-kitob. Toshkent, Fan, 2018.
6. Sagdullayev A.S. va boshq., O'zbekiston tarixi. Birinchi kitob. Toshkent, Donishmand ziyosi, 2020.
7. Sagdullayev A. va boshq. O'zbekiston tarixi 1-2-kitob. Toshkent. 2020.
8. Pardayev M., G'ofurov J.. Markaziy Osiyo – Buyuk ipak yo'li tizimida. Toshkent. 2020.
9. O'rta asrlar tarixi (I qism O'zbekiston tarixi) Toshkent Sharq 2012

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. - T.: O'zbekiston, 2019.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: O'zbekiston. 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. –T.: O'zbekiston. 2016.
4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017.
5. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: O'zbekiston, 2017.
6. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvarь, №11.
7. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. - T.: O'zbekiston, 2018.
8. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida. – T.: O'zbekiston, 2011.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. www.lex.uz.
10. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. – T.: O'zbekiston, 2018.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 27 fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori // Xalq so'zi, 2020 yil, 28 fevral.
10. Toshboyev F., Arakulov Sh., Eshboyev Sh. Ustrushona xalqlarining antik davrdagi siyosiy hayoti. - T., "Vnehinvestprom", 2019.
11. Toshboyev F., Mashrabov J., Eshboyev Sh. Ustrushonaning davlatchilik tarixi. - T. "Vnehinvestprom", 2019.
12. Toshboyev F. Ustrushonaning qadimgi davr davlatchilik tarixi. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. - Toshkent., "Vnehinvestprom", 2020.
13. Toshboyev F. Ustrushonaning qadimgi davrdagi etnik tarixi. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. - Toshkent., "Yosh avlod matbaa", 2021.
14. Mirkomilov B. Ro'ziboyev Y. Amir Temur va temuriylar davri badiiy qadriyatlari. Toshkent. Fan va ta'lim, 2022
15. Salimov O. va b.. Markaziy Osiyo xalqlari donishmandligi. T., "Ta'lim", 2019.
16. Ergashev Q. va boshq., O'zbekiston tarixi. Toshkent. G'afur G'ulom nashr., 2015.
17. Eshov B.J., Odilov A.A. O'zbekiston tarixi. Ikkinchi kitob. Toshkent. Donishmand ziyosi, 2020.
18. Eshov B. O'zbekiston davlatchiligi va mahalliy boshqaruv tarixi. T., 2012.
19. Shamsiddinov R. va boshq. Vatan tarixi. 1-2-kitob. T., "Sharq", 2020.
20. Shamsutdinov R. va boshq. O'zbekiston tarixi Toshkent. Akademnashr, 2019.

Elektron ta'lim resurslari:

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. https://n.ziyouz.com/kutubxona/category/100-badiiy-kitoblar
4. http://fati.uz/site/dissertations?pid=6

9. O'zbekistonning o'rta asrlar tarixi fanining o'quv dasturi Jizzax davlat pedagogika universiteti Kengashining 202__ yil "___" ________dagi ____-sonli Kengash qarori bilan tasdiqlangan.

10. **Fan/modul uchun ma'sullar:**
O'zbekiston tarixi kafedrasi o'qituvchilari A.S.Majidov, B.N.Mirzayev
O'zbekiston tarixi kafedrasi katta o'qituvchisi A.X. Valiyev.

11. **Taqrizchilar:**
JDPU Umumiy tarix kafedrasi professori v.b., tarix fanlari nomzodi B.Mirkomilov
NamDU dotsenti, tarix fanlari nomzodi T.Qozoqov